

STAFFANSTORPS
KOMMUN

NS STADSBYGGNAD
2009-09-29

Diariennr: 2009-0391-1

TILLSYNSPROJEKT OM PCB I BYGGNADER

i Staffanstorps kommun

Titel: Tillsynsprojekt om PCB i byggnader
Författare: Göran Eriksson
Utgiven av: Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden
Utgivningsdatum: 2009-09-29

Innehållsförteckning

1	Inledning	5
2	Bakgrund	6
3	Lagstiftning m.m.	6
4	Metod och resultat	7
4.1	Metod	7
4.2	Resultat.....	8
5	Diskussion och slutsatser	9
5.1	Diskussion	9
5.2	Slutsats	9

1 Inledning

Under 2008-2009 har NS Stadsbyggnad/Miljö genomfört ett planerat tillsynsprojekt med anledning av lagkravet på att byggnader byggda mellan 1956 och 1973 ska inventeras med avseende på PCB senast 30 juni 2008.

PCB (polyklorerade bifenyler) är en samling miljögifter som bland annat kan påverka immunförsvar och fortplantning. Användningen av PCB förbjöds 1972, men finns fortfarande kvar i miljön på grund av dess kemiska stabilitet och långa nedbrytningstid.

PCB kan finnas i fogmassor, isolerrutor, kondensatorer samt i vissa plastbaserade golv, s.k. acrydurgolv. Resultat från undersökningar med PCB-haltiga fogmassor/golvmassor visar att luft och mark utanför husen kan innehålla PCB i höga koncentrationer. Inventeringar visar att den totala mängden PCB i fastigheter är betydande. Det är viktigt att ytterligare spridning av PCB förhindras.

Byggnader som är uppförda och/eller renoverade mellan 1956-1973 kan innehålla miljö- och hälsofarligt PCB.

2 Bakgrund

PCB (polyklorerade bifenyler) är en typ av svårnedbrytbara organiska föreningar och består av två stycken ihopkopplade bensenringar med ett varierat antal kloratomer. PCB är framställt på konstgjord väg och är ett av våra allvarligaste miljögifter p.g.a. att det är mycket lösligt i fett och extremt svårnedbrytbart. Detta gör att föreningen anrikas d.v.s. att koncentrationen ökar uppåt i näringskedjan. Spridningsvägar kan vara läckage från fogmassor till luft, mark, vatten och in i byggnader samt läckage från PCB-innehållande produkter som gått till deponi.

Påverkan på hälsan sker främst genom vår konsumtion av livsmedel, framförallt i fet Östersjöfisk. PCB har skadliga effekter på fortplantningsförmågan, immunförsvaret och nervsystemet. PCB hittades för första gången i miljön på 1960-talet och kopplades då samman med reproduktionsstörningar hos bl.a. säl, havsutter och örn. Föreningen har sedan dess hittats i olika djurarter över hela världen.

Egenskaper som kemisk beständighet, god isoleringsförmåga och termisk stabilitet har gjort att PCB har använts i en rad olika produkter till exempel i transformatorer, kondensatorer, båtbottnfärg, hydrauloljesystem, förseglingsmassor i isolerglas samt som mjukgörare i plaster och fogmassor.

Fogmassor med PCB användes mellan 1956-1973 i stort sett alla typer av byggnader. När man blev medveten om effekterna av PCB i miljön förbjöds PCB i Sverige 1972 i öppen användning (t.ex. som mjukgörare i fogmassor). Det är möjligt att fogmassa med PCB som funnits kvar i lager kan ha använts även senare. Därför bör kontrollen även omfatta fogmassa som monterats 1973. Beträffande kondensatorer med PCB, bör man kontrollera utrustning som installerades t.o.m. 1980. Förbud mot viss annan användning (t.ex. i elektriska komponenter) infördes 1978 och totalförbud infördes 1995.

3 Lagstiftning m.m.

Byggnader förorenade med PCB omfattas av miljöbalken, såsom 2 kap. om de allmänna hänsynsreglerna, 9 kap. om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd samt 10 kap. om förorenade områden. Enligt förordning (2007:19) om PCB m.m. gäller att byggnader byggda mellan 1956 och 1973 ska inventeras med avseende på PCB senast den 30 juni 2008. Därtill gäller avfallsförordningen samt kravet på verksamhetsutövares egenkontroll.

Riksdagen har antagit 16 nationella miljömål, som utvecklats regionalt av Länsstyrelsen i Skåne. I det fjärde miljömålet *En giftfri miljö*, anges att inventeringen och saneringen av PCB i fastigheter ska intensifieras.

När PCB ska saneras måste detta anmälas till miljö- och samhällsbyggnadsnämnden.

Fogmassor och halkskyddad golvmassa som innehåller PCB i en halt över 500 mg/kg ska saneras snarast, dock senast:

- 30 juni 2011 om byggnadsåret är 1956-69
- 30 juni 2013 om byggnadsåret är 1970-73 eller om det är en industribyggnad

Fogar och halkskyddande golv med PCB i lägre halter än 500 ppm (mg/kg) kan sitta kvar men ska tas omhand som farligt avfall vid reovering eller rivning.

Enligt PCB-förordningen ska bestämmelserna om inventering och sanering inte tillämpas på en- och tvåbostadshus och till dem tillhörande komplementbyggnader som ägs av fysiska personer. Fastighetsägare till övriga typer av fastigheter (t.ex. hyres- och bostadsrättsfastigheter, offentliga lokaler och samlingslokaler, kontorslokaler och industrilokaler) ska genomföra inventering och eventuellt sanering.

4 Metod och resultat

4.1 Metod

För att hitta vilka fastighetsägare som omfattas av inventeringskrav så har NS Stadsbyggnad/Miljö fått hjälp av NS Stadsbyggnad/Karta och GIS att ta fram fastigheter byggda eller ombyggda under åren 1956 till 1973. Urvalet har utgått ifrån typkoder, t.ex. industrifastighet, för olika typer av byggnader.

I figuren nedan ges en schematisk bild över arbetsgången i handläggningen av inventerings- och saneringsärenden vad gäller PCB i byggnader.

1. Avgränsning – vilka fastigheter

Sökningen görs utifrån byggnadsår (1956 till 1973) samt typkoder, tex industribyggnad, för olika typer av byggnader.

2. Utskick av skrivelse ”Uppmaning om inventering”

Information om inventering till berörda fastighetsägare cirka två månader innan den 30 juni 2008.

3. Inventering in

Ingen inventering in

Föreläggande om inventering

4. Svar på inventering

Eventuella krav på komplettering
Ingen PCB – ärendet avslutas

5. **Sanering**
PCB hittad - information om krav på sanering och om anmälan
6. **Anmälan in**
Föreläggande om försiktighetsmått vid sanering
7. **Ärendet avslutas**
Skrivelse – all PCB borttagen
Skrivelse – kvarlämnad PCB

4.2 Resultat

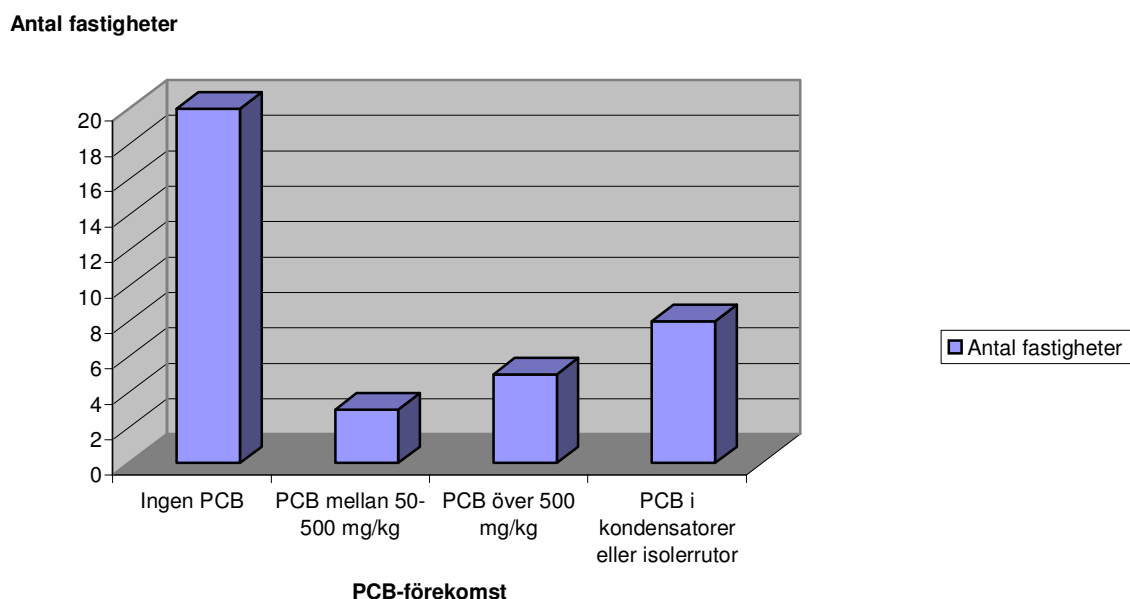
Totalt har 48 fastighetsobjekt/ärende ingått i tillsynsprojektet enligt förordning om PCB. 36 av dessa fastigheter är inventerade på PCB-förekomst enligt gällande regler. Det har visat sig i efterhand att 10 fastigheter är en- eller tvåfamiljshus vilket innebär att dessa inte behövs PCB-inventeras. Två fastigheter som kvarstår är på gång att inventeras. I 20 av de PCB-inventerade fastigheterna har PCB inte hittats.

Antalet fastigheter där PCB-halten har överstigit gränsvärdet på 500 mg/kg, är fem stycken vilket innebär att det föreligger saneringskrav av PCB för dessa fastigheter. Av dessa fem fastigheter har fyra PCB-sanerats. Den sista fastigheten som måste saneras ska göra detta under 2011.

Det visade sig att tre fastigheter har en PCB-halt mellan 50-500 mg/kg. Två fastigheter har sanerats trots att dessa inte behöver ta bort PCB:n. I de byggnader som har PCB-halter mellan 50-500 mg/kg kan PCB:n sitta kvar, men fastighetsägaren har fått en uppmaning att detta ska tas omhand som farligt avfall vid renovering eller rivning enligt gällande regler.

I åtta fastigheter har PCB hittats i kondensatorer i armaturer och transformatorer eller i isolerrutor. Kondensatorer och isolerrutor med PCB utgör ingen akut spridningsrisk. De kan därför sitta kvar men ska tas omhand på ett säkert sätt vid byte, renovering eller rivning. Kondensatorer och isolerrutor som innehåller PCB behöver märkas upp för att senare omhändertas som farligt avfall den dagen de ska plockas bort.

Resultaten sammanfattas i tabellen nedan:

5 Diskussion och slutsatser

5.1 Diskussion

Förekomst av PCB i byggnader kräver åtgärder från såväl miljö- som hälsosynpunkt. Hälsosynpunkten är främst att vi måste skydda kvaliteten hos våra livsmedel för att förhindra exponering via kosten men också att förhindra exponering via rumsluft. I den yttre miljön är det främst rovdjur högt upp i näringskedjorna som drabbas. Detta drabbar i sin tur människan som står högst upp i näringskedjan.

Gemensamt för många farliga ämnen, PCB, kvicksilver o.s.v., är att om de blandas ut med annat material, t.ex. i avfallsledet blir det mycket svårt att i efterhand sortera ut dem för att ta hand om dem på ett bra sätt ur miljösynpunkt. En sortering vid källan är alltså nödvändig då PCB-haltiga material och komponenter blir avfall.

5.2 Slutsats

Betydande mängder av det farliga miljögiftet PCB har kunnat tas om hand. Med hänsyn till det uppsatta miljömålet *Giftfri miljö* i Skåne om PCB (inventeringen och saneringen av PCB i fastigheter ska intensifieras), kan det dras slutsatsen att fastighetsägarna har levt upp till detta mål. De fastighetsägare som omfattas av lagkravet på PCB-inventering har nu också uppfyllt sina skyldigheter enligt PCB-förordningen.

**STAFFANSTORPS
KOMMUN**

**Staffanstorps kommun
NS Stadsbyggnad
Torget 1
245 80 STAFFANSTORP**

Tel: 046-25 11 00

Fax: 046- 25 14 25

Epost: miljo@staffanstorp.se

Hemsida: www.staffanstorp.se